

VPLIV GRADBENIH POSEGOV NA VARNOST IN ZDRAVJE DREVES

dr. Lena Marion

ISA Certified arborist, ML-0334A

Podčetrtek, 20.9.2019

dr. Lena Marion
lena.marion@tisa.si
051 380 180
ISA Certified arborist, ML-0334A
ISA Tree Risk Assessment Qualified
(2014 – 2019)

VPLIV GRADBENIH POSEGOV NA VARNOST IN ZDRAVJE DREVES

Kaj je drevo, kaj drevo potrebuje za uspešno rast
Vloga in rastne razmere, osnove biologije dreves
Zaščita dreves pred gradbenimi posegi s primeri iz prakse

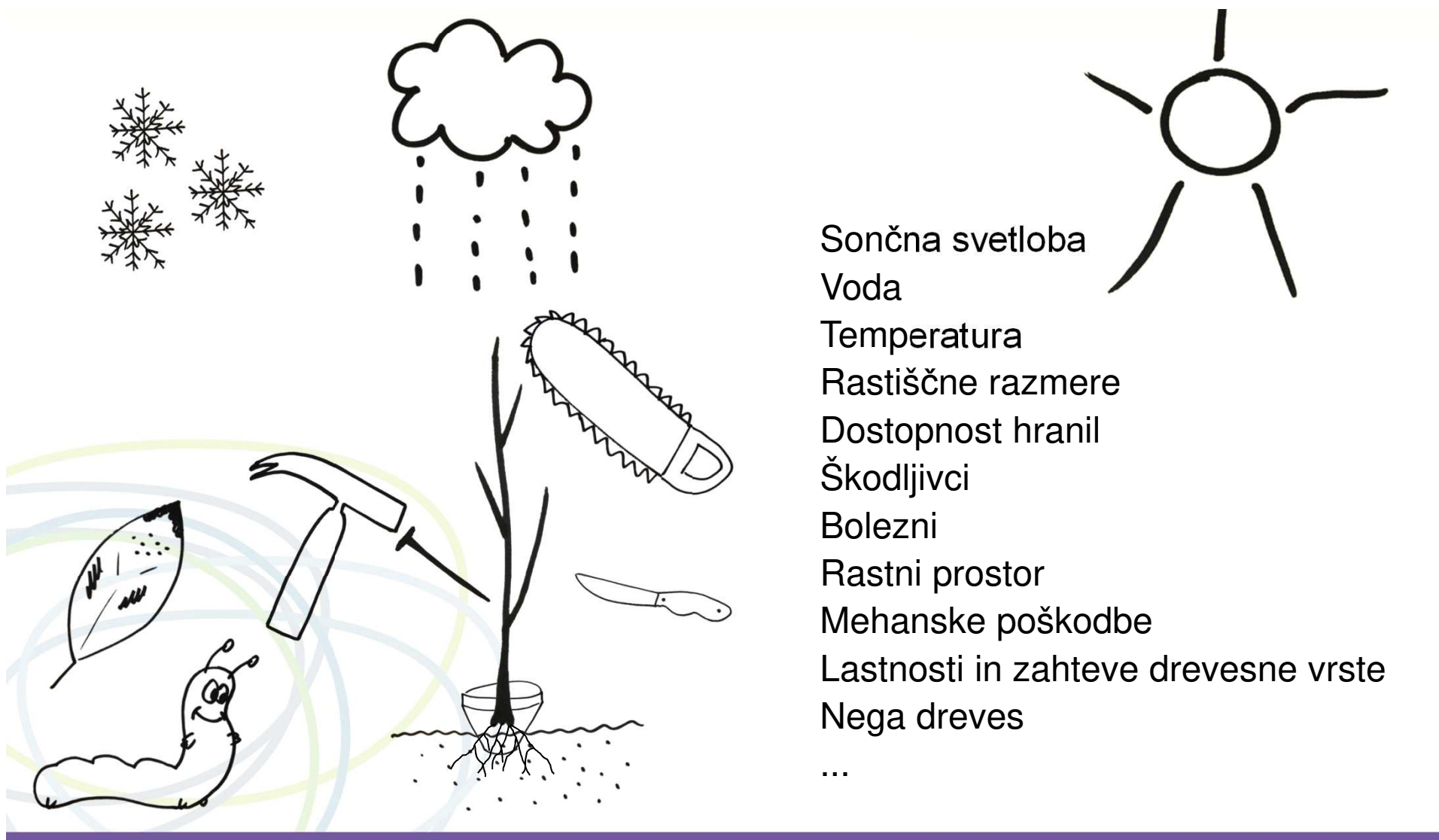
dr. Lena Marion
lena.marion@tisa.si
051 380 180
ISA Certified arborist, ML-0334A
ISA Tree Risk Assessment Qualified
(2014 – 2019)

Drevo je lesnata trajnica s praviloma enim glavnim deblom višine nad 5 m (R.Brus)
Drevesa so največji, najbolj masivni in najdalj živeči organizmi na svetu.

Kaj drevesa potrebujejo za svojo rast in kaj na njih vpliva ?

Gozd in mesto kot rastni prostor dreves

Foto: D. Roženbergar

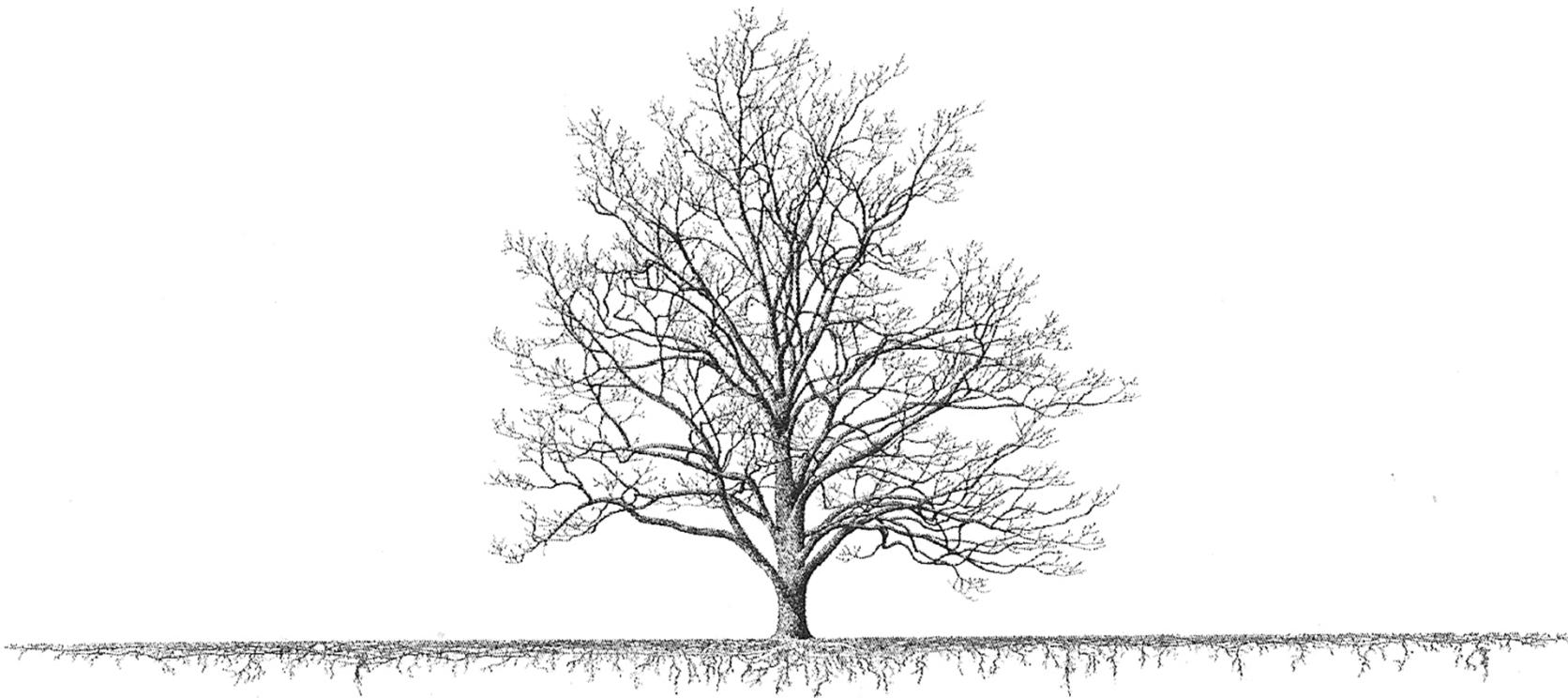

Urbano okolje

Deli drevesa

- Korenine
- Deblo
- Krošnja

Korenine

Funkcija:

- Sprejemanje in prevajanje vode in raztopljenih hranilnih snovi iz tal
- Vpenjanje drevesa v tla in zagotavljanje njegove stabilnosti
- Sinteza regulatorjev rasti
- Skladiščenje rezervnih snovi

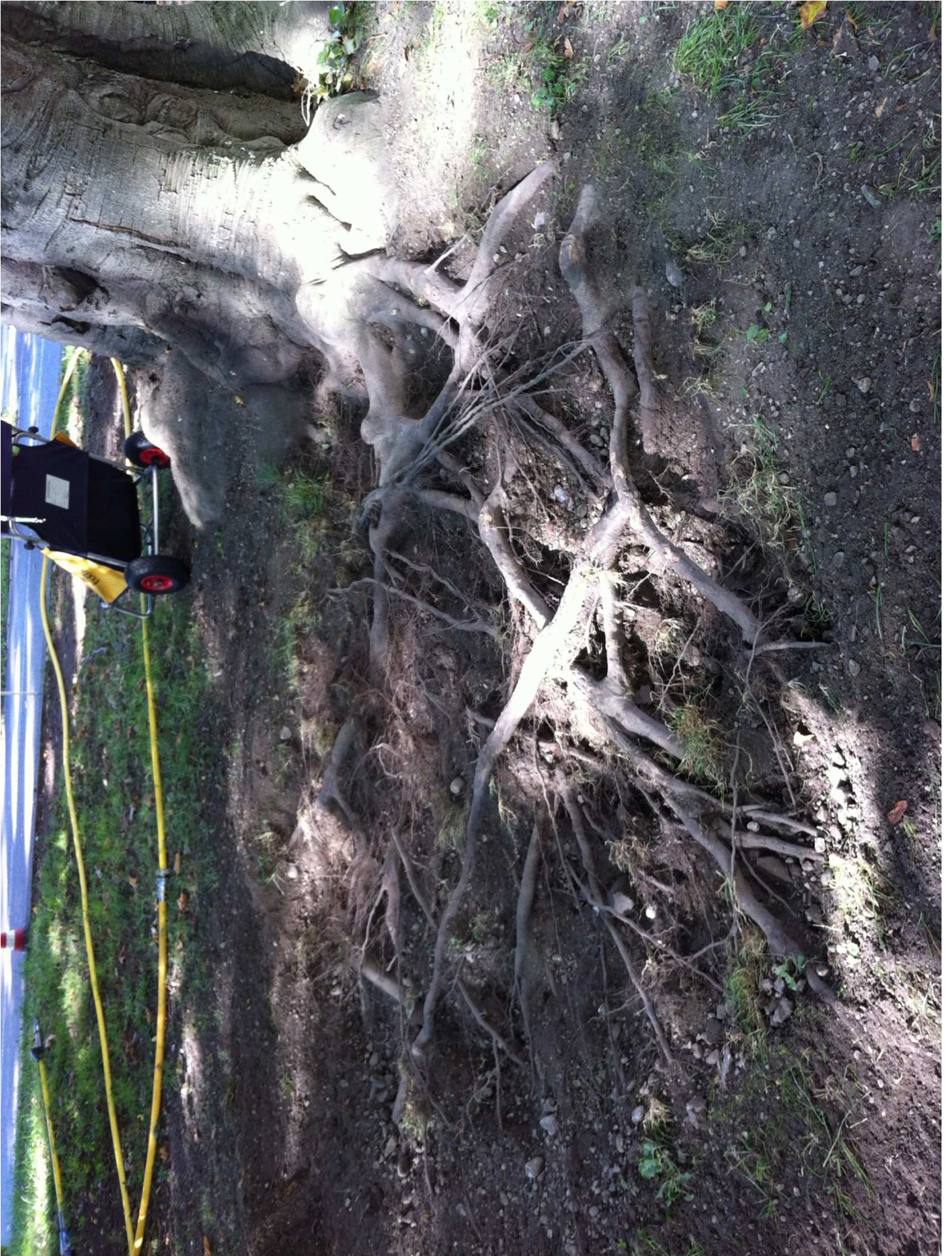

Vrste korenin

- Stranske
- Glavna korenina
- Koreninski laski

Večina korenin drevesa se nahaja v prvih 50 cm tal,
90 % v prvem metru.

Pinus strobus

Kakšna drevesa želimo ?

Kakšna drevesa želimo ?

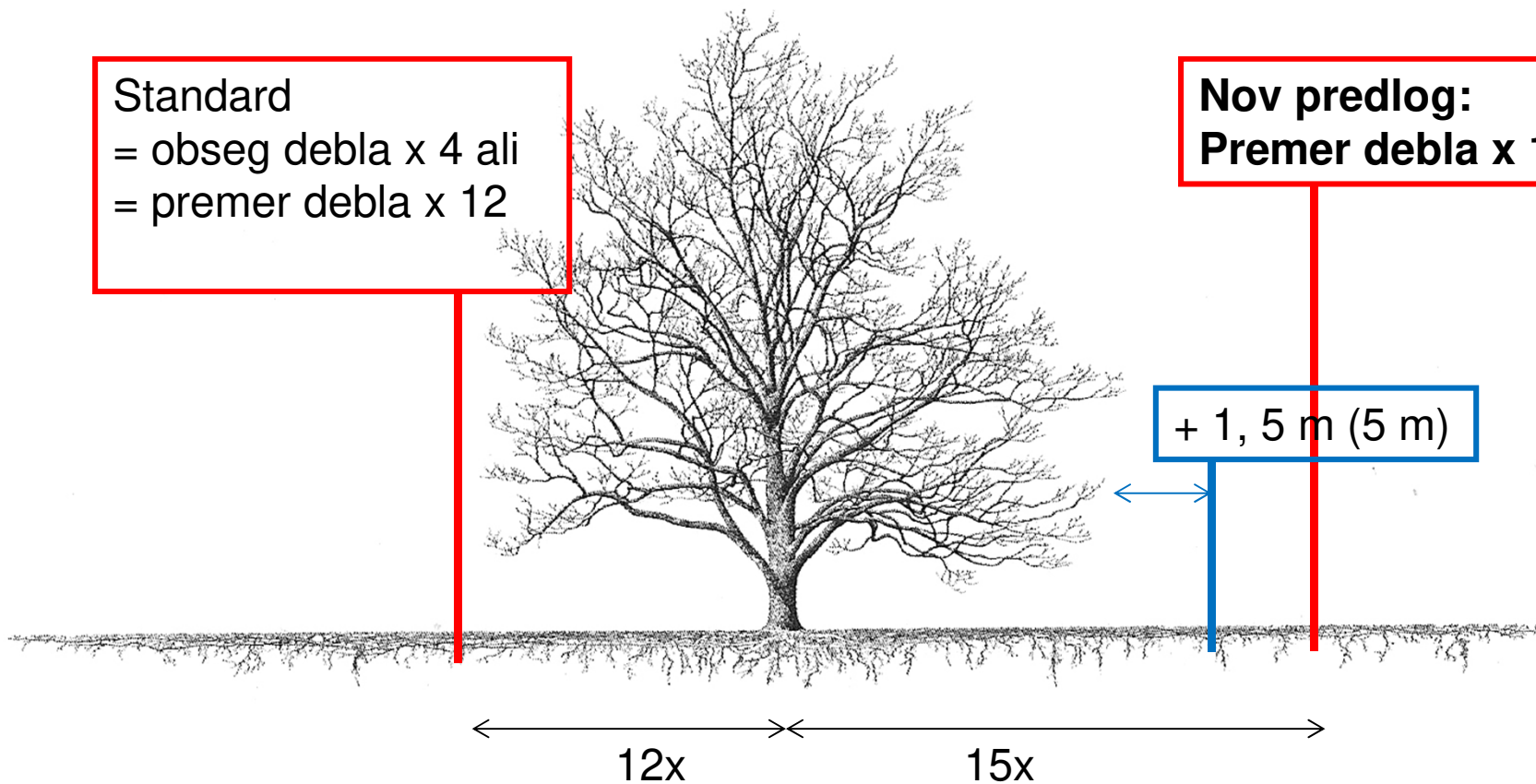
SIST DIN 18920: 2019
ali
BS 5837:2012

KORENINE so največkrat spregledan in najpomembnejši del drevesa !

ČE ŽELIMO OHRANJATI DREVESA, MORAMO OHRANJATI NJIHOV RASTNI PROSTOR!!!

Standard
= obseg debla x 4 ali
= premer debla x 12

Nov predlog:
Premer debla x 15

Protokol za izvajanje del v območju dreves

- sodelovanje projektanta z arboristom svetovalcem v fazi **idejnega načrta**
- priprava „**arboristične ocene** stanja obstoječih dreves“: popis stanja in lokacij dreves, določi se katera se ohrani in katera odstrani
- **uskladitev projekta** z zaščito dreves, ki se ohranjajo

- pred pričetkom del za vse izvajalce - predstavitev potrebne zaščite dreves na gradbišču (SIST DIN18920:2019, BS 5837:2012)
- **izvedba zaščitnih ukrepov** za drevesa na gradbišču
- **arboristični nadzor** v času izvajanja gradbenih del
- pregled dreves in podajanje predloga potrebnih arborističnih ukrepov in njihova izvedba (obrez, izboljšanje rastnih razmer,...) po zaključku gradbenih del
- priprava načrta vzdrževanja dreves

Za zaščito dreves na gradbiščih v območju drevesnih korenin:

Ne gradimo.

Ne vozimo z vozili in z gradbeno mehanizacijo.

Ne izvajamo izkopov.

Ne odlagamo gradbenega ali kateregakoli materiala.

Ne skladiščimo opreme, strojev,...

Ne skladiščimo olj, maziv, goriva, barv, strupenih tekočin, odpadkov.

Ne uporabljamo cementnega mleka, ne betoniramo, ne asfaltiramo.

Ne posegamo v drevesna tkiva.

Ne odvezemamo tal.

Ne nasipavamo materiala.

Ne kuriti ognja.

**Obseg
poškodbe**

**Poškodba
drevesa**

**Drevo odmre takoj
Drevo se poruši ali poseka**

Krajša življenjska doba
Bolj intenzivna in dražja nega

**Prizadeto drevo
Manj stabilno**

Začetek propada

Na stanje drevesa vpliva minimalno

Za zaščito dreves na gradbiščih

Varujemo vse nadzemne drevesne dele, da ne pride do mehanskih poškodb.

Posamezne veje, ki ovirajo težko gradbeno mehanizacijo naj odreže / skrajša / priveže za to usposobljen strokovnjak.

V območju
drevesnih korenin
ne kurimo ognja.

SIST DIN 18920:

Zaprto kurišče mora biti
odaljeno najmanj 5 m od
roba tlorisa krošnje,
odprti ogenj pa najmanj
20 m !

2-3 letno zasutje dreves z izkopanim prodom je povzročilo odmrje obeh dreves.

Za izkop jarka ni nujno prerezati korenin

Nezaželene
posledice
gradbenih del v
območju drevesnih
korenin se na
drevesu lahko
opazijo takoj ali pa
čez 10, 20 in več
let.

Pregled lokacije projektiranja

Drevesa

ne

Prosto projektiranje

da

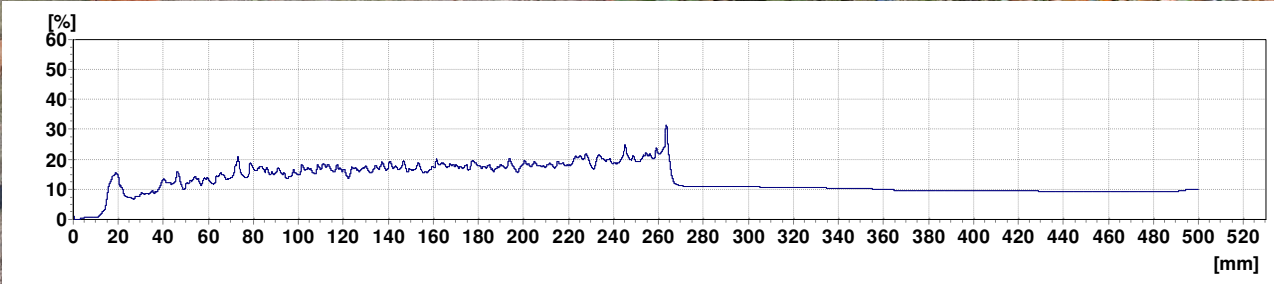

Arboristična ocena stanja dreves

- Vizualni pregled vseh dreves
- Katera drevesa se ohranja in katera ne
- Pogoji za ohranitev dreves
- Usklajevanje med zahtevami dreves (standardi) in idejno zasnovo
- Preverjanje praktične izvedbe
- Izvedba zaščite dreves v času izvedbe projekta
- Nadzor na gradbišču – tudi arboristični

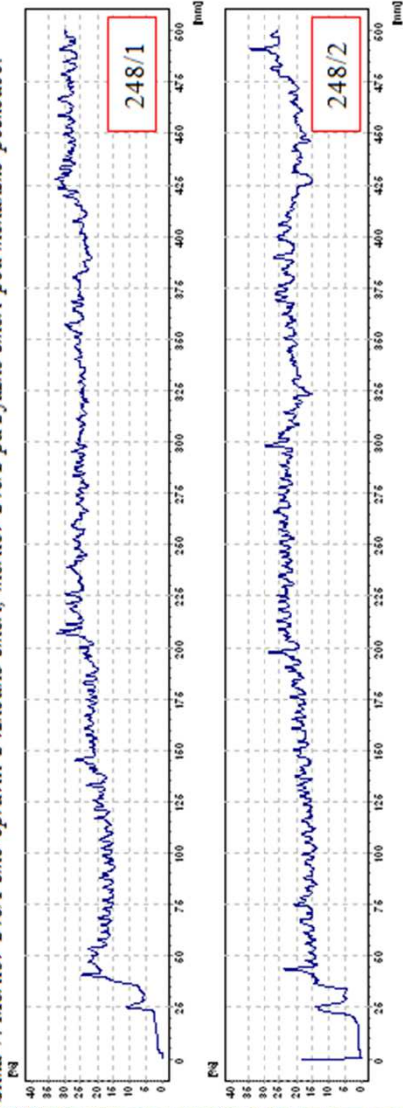

Meritve z rezistografom

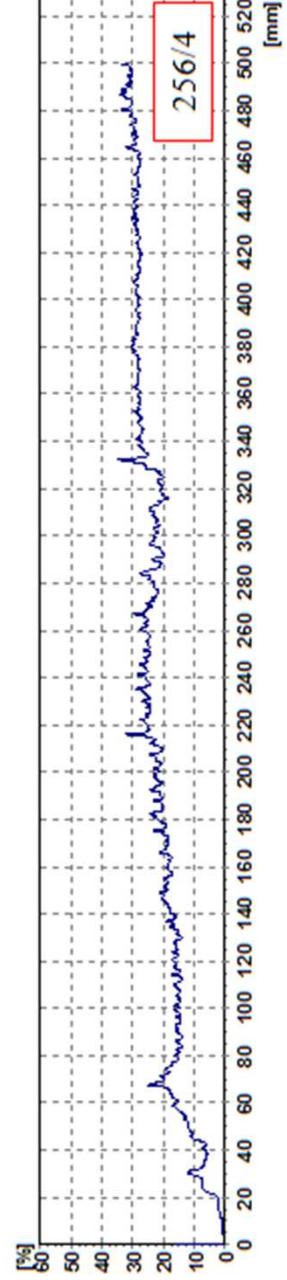
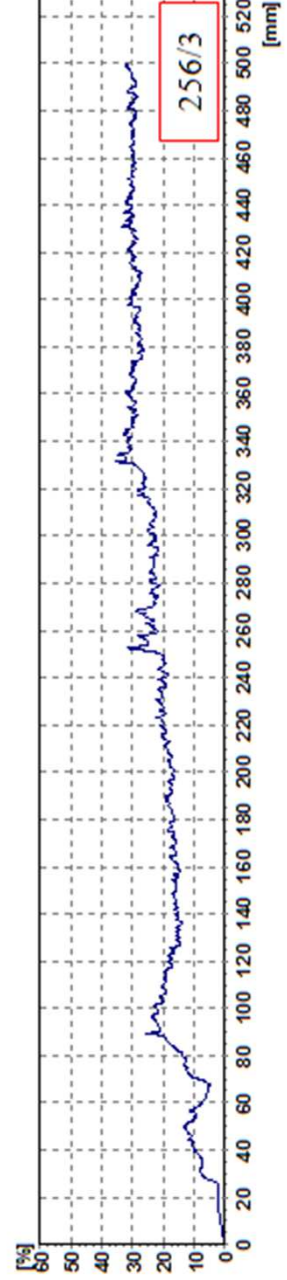
Slika 7: Meritev 248/1 smo opravili z vzhodne smeri, meritev 248/2 pa z južne smeri pod mehansko poškodbo.

Meritve z rezistografom

Slika 9: Sliki prikazujeta meritvi na JV strani debela pod sekundarnimi koreninami pod kotom (levo) in horizontalno (desno).

Osnovni parametri drevesa in rezultati meritev:

Vrsta: *Aesculus hippocastanum* - Navadni divji kostanj

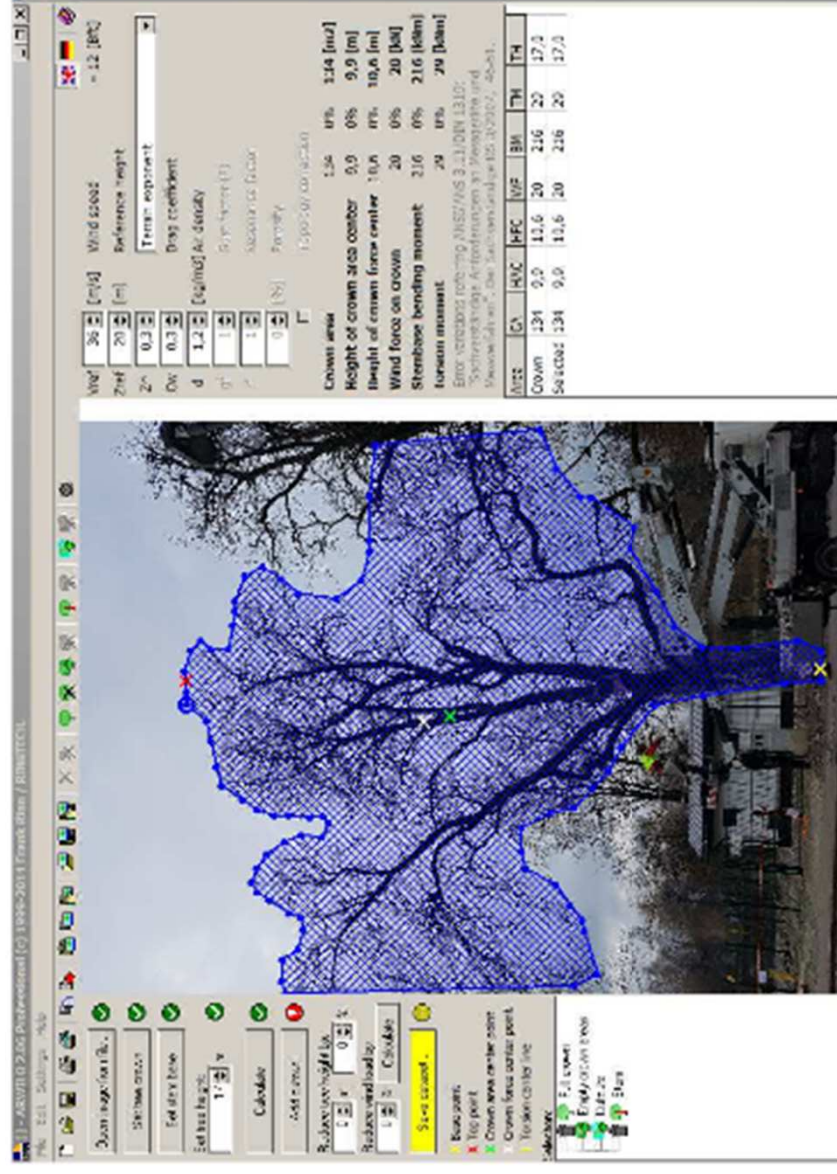
Višina: 17 m

Površina krošnje: 234 m²

Premer debla v prsni višini: 71 cm

Število senzorjev: 3 (2 za merjenje nagiba in 1 za merjenje deformacije drevesnih tkiv)

Uporabljena hitrost vetra pri izračunu: 29,29 m/s

Rezultati in predlog ukrepov:

Predlagamo odstranitev drevesa, saj so meritve pokazale, da gre za drevo, ki je nestabilno in obstaja povečana možnost porušitve ob večji obremenitvi (veter, sneg). Izračunani faktorji stabilnosti so bili izredno nizki (velikokrat pod 0,5) pri teoretičnem vetru 29,29 m/s.

LAHKO TO
PREPREČIMO ?

TO ŽELIMO PREPREČITI

- Premišljeno projektiranje
- Sodelovanje strokovnjakov različnih strok
- Upoštevanje standardov za zaščito dreves
- Izvajanje nadzora

Diže časa kot je drevo prizadeto zaradi nekega dejavnika, težje popravimo njegovo stanje.

Preprečiti poškodbe/stres in vzdrževanje dobrega zdravstvenega stanja sta ključna dejavnika za ohranjanje dolgoživosti dreves.

Matheny and Clark: Trees and development

Drevesa so dragocena !

Hvala